11 let po 11. septembru

11. september 2001
Napad na WTC in Pentagon (2977 mrtvih)

11. januar 2002
V zapor Guantanamo na Kubi pripeljejo prvo skupino zapornikov, posameznikov, ujetih večinoma v Afganistanu, za katere so ameriške oblasti sumile, da sodelujejo z Al Kaido oziroma talibanskim režimom v Afganistanu.

20. marec 2003
Začetek vojne v Iraku, kjer ZDA iščejo orožje za množično uničenje, a ga do umika iz te države leta 2010 ne najdejo.

2000 — 2010

7. oktober 2001
Začetek vojne v Afganistanu

11. marec 2004
Teroristični napad Al Kaide na železniških postajah v Madridu (191 mrtvih)

7. julij 2005
Niz eksplozij na postajah londonske podzemne železnice, za katere prevzame odgovornost Al Kaida (56 mrtvih, 700 ranjenih)

2. maj 2011
Likvidacija Osame bin Ladna, vodje teroristične mreže Al Kaida

140.000 ubitih civilistov v vojnah v Afganistanu in Iraku; **35.000** ubitih pripadnikov zavezniških sil; **7,8 milijona** beguncev; **4,4 bilijona** dolarjev izdatkov so imele ZDA za vojni v Afganistanu in Iraku, vključno z obveznostmi države pri oskrbi veteranov do leta 2050.

VEČER Vir: Večer, Reuters

Gospodarske težave so zasenčile osebno svobodo

Stranka, ki jezdi na valu obrambe osebnih svoboščin, se ne zmrduje, ko levičarski predsednik povečuje nadzor nad Američani

SEBASTIJAN KOPUŠAR
NEW YORK
(OD NAŠEGA POROČEVALCA)

Slaba dva meseca pred ameriškimi volitvami je enajsta obletnica terorističnega napada na Združene države Amerike v senci predsedniške bitke. Današnje slovesnosti so komorne, predsednik je ostal v Washingotnu, v New Yorku bodo tako kot običajno brali imena vseh 2977 žrtev. V Iraku se bo razstrelil samomorilki napadalec ali dva, v Afganistanu bo umrl ameriški vojak ali dva. Na Afriškem rogu bo z modrega neba iznenada priletela raketa in ubila moža ali dva, ki bosta, ali pa tudi ne, kriva za podžiganje nasilja. Morda bo umrla tudi njuna družina. Na ameriških letališčih bodo na tisoče ljudi slekli z elektronskimi rentgeni in na jugozahodu Kube bodo še vedno poskušali obsoditi peterico, ki naj bi letala spremenila v smrtonosno orožje.

Ameriška javnost, utrujena od preštevanja vojaških pogrebov, odtrganih udov in izgubljenih duš, ki se z azijskih bojišč vračajo praznih oči, je z lansko usmrtitvijo Osame bin Ladna dobila zaključek tragedije, ki ima podobno boleč pomen kot Pearl Harbor. In ne mara primerjav, kot je nenavadno kruta in krvava kazen, ki jo plačujeta Irak in Afganistan. Tudi če ne štejemo vseh mrtvih vojakov in če upoštevamo samo najbolj konservativne ocene o mrtvih civilistih, je na maščevalnem pohodu ZDA za vsakega ubitega Američana umrlo štirideset Iračanov in Afganistancev. Po bolj radikalnem štetju celo precej več kot dvesto.

Združene države so po lanski obsežni deseti obletnici napada na dvojčke čustveno izpraznjene, žalovanje se je vrnilo v družinske kroge žrtev, javnost pa se medtem posveča ostremu boju med predsednikom **Barackom Obamo** in republikanskim izzivalcem **Mittom Romneyjem**. Slednji se je prilagodil vse bolj konservativni politiki stranke, ki jo predstavlja, zato v svojih napadih na Obamo ne omenja njegovih neizpolnjenih obljub o zaprtju ujetniškega taborišča Guantanamo na Kubi ali o tem, da bodo preostalim ujetnikom, ki jih niso razdelili državam iz koalicije voljnih, sodila civilna sodišča. Zato te dni vojaška komisija v drugo skuša izpeljati sojenje peterici s **Halidom Šejkom Mohamedom** na čelu, ki naj bi bil štiri potniška letala usmeril v dvojčka, Pentagon ter (domnevno) Belo hišo ali kongres.

Romney je večkrat dejal, da je bil umik iz Iraka napaka in da le ameriški vojaki lahko ustavijo sektaške spopade ter "Iraku zagotovijo demokratično vlado". Kritiziral je tudi Obamov načrt umika iz Afganistana, čeprav hkrati sam podpira umik vojakov do konca leta 2014. To je znak, da so Američani zasičeni z vojskovanjem, kar pa republikancev ne ovira, da ne bi vztrajno rožljali z orožjem, ko je treba groziti Iranu in njegovim željam, da po Izraelu postanejo druga jedrska sila na Bližnjem vzhodu. Pri tem Američani radi pozabljajo, da so pred slabimi 60 leti sami zasejali seme nasilja, ko so na pobudo Britancev organizirali državni udar proti demokratičnemu premierju Mohamedu Mosadeku, ki je nacionaliziral naftno industrijo.

Desnica se prav tako ne zmrduje premočno nad seznamom tarč, ki ga ima predsednik ZDA. Obama, nekoč liberalni profesor prava, ki je odločno nasprotoval vojni v Iraku, je kot predsednik iz njega umaknil ameriške vojake in tlakoval pot do umika iz Afganistana. Toda hkrati je pod njegovim vodstvom krila dobil program brezpilotnih letal, ki so ga Izraelci izpopolnjevali v Gazi, ZDA pa so ga nadgradile v učinkovit stroj za pobijanje po vsem svetu. Američani, prežeti s paranojo vojne proti terorizmu, so čela nagrbančili le ob usmrtitvi ameriškega državljana Anvarja Al Avlakija. A potem hitro pozabili na to lepotno napako.

Enajst let po 11. septembru so ZDA družba, kjer desnica z levičarjem zmerja demokratskega predsednika, ki je močno razširil program nadzorna nad ameriškimi državljani, zaradi katerega Državna varnostna agencija (NSA) v gorovju Utaha gradi ogromno podatkovno središče, kamor se bodo stekale vse zbrane informacije. Njegova administracija je sprožila najostrejši pregon državnih uslužbencev, ki si upajo opozarjati na nepravilnosti in zlorabo oblasti, ter petkrat uporabila obskuren zakon o vohunjenju izpred skoraj sto let. Lani so 92 milijonom dokumentov nadeli oznako zaupno, več kot kadarkoli v zgodovini ZDA. In šele sodišče je preprečilo, da niso pod njegovim nadzorom v zakonodajo zapisali tako široke definicije, kdo so teroristi in njihovi podporniki, da bi lahko novinarje zaprli za nedoločen čas, ker bi denimo intervjuvali člane teroristične skupine.

Pomoč otrokom z rakom

Predsednica Ustanove za pomoč otroku z rakom **Majda Benedik Dolničar** je včeraj v uporabo predala prenovljeno stanovanje v Topniški ulici v Ljubljani. Gre za stanovanje, ki ga ustanova že od leta 1993 namenja za brezplačno bivanje staršev otrok, ki se zdravijo zaradi raka, če je potrebno pa tudi za bivanje otrok. Stanovanje je ustanova dobila v brezplačni najem od stanovanjskega sklada, po 30 letih pa je bilo trisobno stanovanje potrebno obnove. Denar za prenovo so prispevali različni donatorji, predvsem v obliki različnih storitev. Predstojnik hematoonkološkega oddelka na Pediatrični kliniki **Janez Jazbec** je pojasnil, da je pomen tovrstnega stanovanja, ki ga uporabljajo starši iz vse Slovenije, zelo velik, saj je za bolne otroke zelo pomembno, da jih imajo ob sebi. Stanovanje je nadomestek za tisto, česar ne more omogočiti bolnišnica. "Ta sicer staršem omogoča prenočevanje na improviziranih ležalnikih, vendar je to rešitev za dan ali dva, ni pa dolgoročna," je dejal in dodal, da imajo podobna stanovanja tudi drugod po svetu, ponavadi pa jih sponzorirajo podjetja. **(sta)**

ODMEV

Opustošenje in leporečje

ALEŠ KOCIJAN

New York, mesto sijaja, uspeha in samozavesti, je na današnji dan pred enajstimi leti doživel brutalen udarec. Ko sta letali ameriške letalske družbe trčili v znamenita dvojčka, kjer je imela sedež Svetovna trgovinska organizacija, se ni spremenila le podoba "velikega jabolka", ampak tudi njegova vsebina. Simbol bogastva in moči se je pred milijoni televizijskih gledalcev, ki so ta teroristični "spektakel" v živo spremljali preko največjih televizijskih mrež, zrušil kot hišica iz kart. In da je tragedija še hujša, z New Yorkom se je spremenil cel svet. Najprej so svetovne borze doživele vratolomne padce indeksov, sledili so tektonski geopolitični premiki, katerih brazde se še danes poglabljajo.

Bilanca 11. septembra: preveč nedolžnih žrtev, dve opustošeni državi in tektonske geopolitične razpoke

Vodilna vojaška in politična supersila je bila tako ranjena, da je nemudoma sprožila povračilne ukrepe. "Da ne bo pomote, Združene države bodo izsledile in kaznovale tiste, ki so odgovorni za to strahopetno dejanje," je v prvi izjavi po napadu maščevanje napovedal takratni ameriški predsednik George Bush. Začelo se je z napadom na Afganistan, kjer je talibanski režim ponujal zatočišče teroristični mreži Al Kajdi, odgovorni za zlovešče teroristične napade, nadaljevalo se je v Iraku, kjer so ZDA pod pretvezo vojne proti terorizmu zaman iskale orožje za množično uničenje. Vse to je lep čas podmazovalo ameriško vojno industrijo in morda se marsikdo, odgovoren za napade 11. septembra 2001 - vključno s samim vodjo Al Kajde Osamo bin Ladnom -, res ni izmazal, toda če povlečemo črto, hitro ugotovimo, da so povračilni ukrepi terjali preveč. Preveč nedolžnih žrtev, dve od vojne opustošeni državi, naraščajoče konflikte med Zahodom in muslimanskim svetom, razkol med suniti in šiiti znotraj arabskega sveta in serijo držav, ki so se na pobudo ZDA vpletle v konflikte v Iraku in v Afganistanu. Slovenija pri tem ne manjka. V iraško polomijo se je celo vpisala predčasno, s podpisom vilenske izjave, ki je naši državi odprla vrata v koalicijo voljnih - tistih, ki so podprli Bushevo invazijo na Irak brez odobritve Varnostnega sveta ZN.

Danes pa praktično cel svet išče možnost najhitrejšega in najcenejšega izhoda iz te zavožene zgodbe. Iz Iraka se je po neuspelem iskanju orožja za množično uničenje koalicija voljnih že umaknila in pustila za seboj opustošenje. Tudi v Afganistanu nič ne kaže, da bo postal stabilna država, ki ne bi spet ponujala zatočišča terorističnim skupinam. Če je cel svet pričakoval spremembo ameriške politike z izvolitvijo Baracka Obame, se je ta sprememba zgodila le na področju notranje gospodarske politike, ki je prinesla večjo državno vlogo v ekonomiji. Glede zunanje ameriške politike pa je Obama prinesel več leporečja. V Guantanamu na Kubi Američani še zmeraj brezpravno "gostijo" tiste posameznike, ki pešajočemu svetovnemu policistu niso bili povšeči.

Žrtvovali smo osebne svoboščine

Dr. Denis Čaleta, strokovnjak za varnostna vprašanja in terorizem: "Posledice 11. septembra so po enajstih letih večplastne. Po eni strani gre za enajst izgubljenih let, ker smo bili v procesu tako imenovane vojne proti terorizmu pripravljeni žrtvovati tudi svoje osebne svoboščine in del zasebnosti. Vidimo, da se je v tem procesu denar prelival v varnostno-obrambno industrijo, da sta bili posledica tega napada vsaj dve vojni, ki sta za seboj prinesli ogromno stroškov in žrtev. Na drugi strani pa je ta proces prinesel tudi nekaj pozitivnih posledic. Nacionalno-varnostni sistemi in mednarodna skupnost kot celota so doživeli streznitev ob ugotovitvi, da sistemi niso bili pripravljeni na tako kompleksne grožnje, ki jih predstavlja mednarodni terorizem. Znotraj ustroja teh sistemov so se zato stvari izboljšale na področju koordinacije, bolj učinkovite rabe virov, zato lahko vse politične in varnostne procese po 11. septembru gledamo tudi v pozitivni luči." **(ka)**

Serija destruktivnih dogodkov

Dr. Primož Šterbenc, politolog in sociolog: "V smislu pozitivne politike oziroma utrjevanja stabilnosti v svetu, večje varnosti in zmanjševanja človeških žrtev je bilo enajst let nedvomno izgubljenih, povrh vsega se je v tem času zvrstilo veliko destruktivnih dogodkov. Takoj po zrušitvi talibskega režima po 11. septembru so imele ZDA lepo priložnost, da bi lahko trajneje stabilizirale to državo. A tega niso storili, ker je Busheva administracija že mislila na napad na Irak, teroristični napad pa izkoristila zgolj kot izgovor za udejanjanje nekih politik, ki jih je koncipirala že pred napadom in jih je pod krinko vojne proti terorizmu začela uresničevati. Tako so se talibi v Afganistanu okrepili, se še krepijo, državljanska vojna pa se bo nadaljevala po letu 2014, ko naj bi Natove sile Isaf zapustile Afganistan. Irak, ki je bil napaden pod pretvezo vojne proti terorizmu, češ da skriva orožje za množično uničevanje, je bil pred letom 2003 infrastrukturno najbolj razvita arabska država v tretjem svetu. Danes je to uničena država, poleg tega so Američani z napadom tudi v tej državi povzročili državljansko vojno med suniti in šiiti, zaradi česar se Irak še naprej dezintegrira in fragmentira." **(ka)**

Izdaja
Časopisno-založniško podjetje
VEČER
Časnik, ki vas razume
Ul. slovenske osamosvojitve 2, 2504 Maribor
Prva številka je izšla 9. maja 1945.
Tisk: Leykam Tiskarna, d.o.o., Hoče
ISSN 0350-4972

Direktor: **Uroš SKUHALA**
Odgovorni urednik: **Tomaž RANC**
Predsednik nadzornega sveta: **Dušan MOHORKO**

Srečko KLAPŠ: vodja deska
Matija STEPIŠNIK: notranja politika
Sonja PLOJ RATAJC: gospodarstvo
Kornelija GOLOB SOKOLOVIČ: Slovenija
Vojislav BERCKO: zunanja politika
Aljoša PERŠAK: mariborska kronika
Petra VIDALI: kultura
Aljoša STOJIČ: šport
Elizabeta PLANINŠIČ: črna kronika
Katarina ŠULEK: reportaže
Dejan PUŠENJAK: V soboto
Sašo BIZJAK: fotografija
Aleš DRAGAR: likovni urednik

Tajništvo uredništva
telefon 02/23 53 200
telefaks 02/23 53 371 (364)
desk@vecer.com

DOPISNIŠTVA:
Ljubljana, Cankarjeva 1, telefon 01/24 15 600
Celje, Razlagova 13 a, 03/425 36 48 (46)
Ptuj, Osojnikova 9, 02/749 21 71 (74)
Murska Sobota, Slovenska 25, 02/53 51 410 (412)
Ravne na Koroškem, Gačnikova pot 3, dopisništvo 02/875 05 24 (20)
Slovenska Bistrica, Trg svobode 26/3, dopisništvo 02/84310 03

TRŽENJE:
Oglasno trženje
telefon 02/23 53 140, telefaks 02/23 53 370
oglasi@vecer.com
Mali oglasi
telefon 02/23 53 331, 02/23 53 357
Naročniški oddelek
telefon 02/23 53 321 (355), telefaks 02/23 53 365
narocnina@vecer.com
PREDSTAVNIŠTVA
Ljubljana, Cankarjeva 1, oglasno trženje 01/24 15 618 (619) naročnina, mali oglasi 01/24 15 600
Celje, Razlagova 13 a, naročnina, mali oglasi 03/425 36 30
Ptuj, Osojnikova 9, naročnina, mali oglasi 02/74 92 170
Murska Sobota, Slovenska 25, naročnina, mali oglasi 02/535 14 14

Tiskano 34.000 izvodov. Cena izvoda od ponedeljka do četrtka je 1,30 EUR, v petek in soboto 1,35 EUR. Mesečna naročnina za september 2012 znaša 31,30 €, za upokojence in študente 27,68 €. Naročnikom v tujini prištejemo ustrezne stroške poštnine po ceniku Pošte Slovenije. Pisne odpovedi naročnin upoštevamo konec meseca. Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. list RS, št.134/03) in pravilnika o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost (Ur. list RS, št.17/04) sodi časopis med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %. Davek na dodano vrednost je vračunan v ceno časopisa. Transakcijski račun št. 04515-0000521398 pri Novi KBM.